ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Γράφει η **Όλγα Τσιλιμπάρη**

Εδώ και αρκετές μέρες το υπουργείο Παιδείας έχει εξαγγείλει πανηγυρικά (σχεδόν στα όρια της ιαχής) τη χρήση μεθόδων ασύγχρονης και σύγχρονης **τηλεκπαίδευσης,** με στόχο να μην αποκοπούν τα παιδιά, οι έφηβοι και οι νέοι από τη μαθησιακή διαδικασία. Η επίσημη αρχική εξαγγελία αφορούσε επαναλήψεις και εμπέδωση των ήδη διδαγμένων. Αργότερα, όμως, **στα «πονηρά ψιλά»,** πέρασε και το σενάριο **ολοκλήρωσης της ύλης** με εξ αποστάσεως εκπαίδευση, *«αν η επιδημία λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις».*

Εννοείται ότι άλλες πλευρές της τρέχουσας πραγματικότητας και της συνακόλουθης δημόσιας συζήτησης είναι πολύ σημαντικότερες: ασθένεια, ανθρώπινες ζωές, απολύσεις εργαζομένων, επικίνδυνες εργασιακές συνθήκες, τραγική κατάσταση συστήματος υγείας, χαρακτήρας, αναγκαιότητα και αποτελεσματικότητα των κυβερνητικών μέτρων, ποιότητα της δημόσιας ζωής, της πληροφόρησης και της (αστικής) δημοκρατίας, ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της όλης κατάστασης και πολλά άλλα. Ωστόσο, οι εξελίξεις στον εκπαιδευτικό τομέα έχουν κι αυτές τη σημασία τους, για το παρόν και για το μέλλον.

Τόσο τα εμπειρικά στοιχεία που έχουν αναδειχθεί όσο και ο προβληματισμός που έχει αναπτυχθεί ως προς τη χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης υπό τις παρούσες συνθήκες, δίνουν τη δυνατότητα για μια πρώτη αποτίμηση.

Η υπόμνηση μιας στοιχειώδους εικόνας της καθημερινής πραγματικότητας μέσα στη σχολική τάξη, των δυνατοτήτων, αναγκών και αδυναμιών των παιδιών σε γνωστικό και ψυχοκοινωνικό επίπεδο, της απόστασης ανάμεσα στη συγκεκριμένη πραγματικότητα και τα μεγαλεπήβολα, υπερφορτωμένα και ολοένα ασαφέστερα προγράμματα σπουδών, αυτά τα τρία μαζί αρκούν, για να προκαλέσουν ένα μελαγχολικό μειδίαμα – ή και μια οργισμένη αντίδραση – μπροστά στους διθυράμβους του υπουργείου Παιδείας.

Οι σοβαρές δυσκολίες του διδακτικού έργου (κι αυτές δεν τις παρατηρούν μόνο οι

εκπαιδευτικοί του δημόσιου σχολείου), η αδυναμία των μαθητών να συγκεντρωθούν σε απαιτητική διανοητική εργασία (μόνο των μαθητών, εδώ σε λίγο θα διαπιστώνεται καθολικότερη ανθρωπολογική μετάλλαξη...), η επίδραση του πολιτισμού της εικόνας στη συγκρότηση, γενικότερα, των νεότερων γενεών, ο βαριά εξεταστικοκεντρικός χαρακτήρας του σχολικού συστήματος, το ολοένα εντεινόμενο ταξικό του πρόσημο (στο πλαίσιο των γενικότερων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων), η υποχρηματοδότηση και η υποστελέχωσή του, η επιδιωκόμενη σταδιακή ιδιωτικοποίησή του...

Αυτά και τόσα άλλα σοβαρά ζητήματα μπορούν, με την ύπαρξή τους και μόνο, να τινάξουν στον αέρα **επικοινωνιακά πυροτεχνήματα** και **προπαγανδιστικές εκστρατείες.**

Πότε; Όταν συνεχίζουμε να βλέπουμε το δάσος και δεν επικεντρωνόμαστε στο δέντρο, εν ονόματι της κρισιμότητας των περιστάσεων. Η κρίσιμη παρούσα συγκυρία καθόλου δεν αναστέλλει, αντίθετα αναδεικνύει, με τραγικό τρόπο, μάλιστα, τα παραπάνω υπαρκτά προβλήματα. Με τη ζωντανή πραγματικότητα λογαριαζόμαστε κάθε λεπτό και με μεγάλο τίμημα, δεν *«θα λογαριαστούμε μετά»...* Οι όψιμοι ζηλωτές της τηλεκπαίδευσης, προφανώς, δεν είναι οι μόνοι που ενδιαφέρονται για το καλό των μαθητών...

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση διέπεται από συγκεκριμένους κανόνες, και ως προς το περιεχόμενο και ως προς τις διαδικασίες και ως προς τη δημιουργία διδακτικού υλικού. Μπορεί να ευδοκιμήσει, όταν ο σπουδαστής διαθέτει υπόβαθρο γνώσεων, ωριμότητα, ανεπτυγμένα προσωπικά κίνητρα για μάθηση. Για το γενικό μαθητικό και φοιτητικό πληθυσμό, μπορεί να λειτουργήσει επικουρικά-υποστηρικτικά, αλλά σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά τη ζωντανή μαθησιακή διαδικασία. Η καλλιέργεια υπερπροσδοκιών σχετικά με την εφαρμογή της, και μάλιστα χωρίς την ανάλογη τεχνική υποδομή και επιμόρφωση, είναι τουλάχιστον τυχοδιωκτική. Επιπλέον, ο κίνδυνος μελλοντικής παγίωσης μεθόδων πρόχειρης τηλεκπαίδευσης, στηριγμένων σε ατελείωτες, αδιέξοδες και υποαμειβόμενες ώρες τηλεργασίας είναι ορατός και διόλου ανύπαρκτος. **Ενδέχεται, τα καινά δαιμόνια να μην είναι και τόσο κενά...**

Αντί το υπουργείο Παιδείας να θέσει εξαρχής στην υπηρεσία των μαθητών τη δημόσια τηλεόραση, δημιουργώντας σοβαρό εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε καθημερινή βάση, με μαζική απεύθυνση, προτίμησε να «πετάξει το μπαλάκι» στους εκπαιδευτικούς ατομικά. Ο χειρισμός αυτός διευκολύνει την εγκαθίδρυση πολλαπλών ταχυτήτων εντός του εκπαιδευτικού σώματος, καθώς είναι αναμενόμενο άλλοι εκπαιδευτικοί να είναι περισσότερο και άλλοι λιγότερο εξοικειωμένοι με την ηλεκτρονική επικοινωνία, άλλοι να διαθέτουν τα απαραίτητα μέσα και άλλοι όχι.

Η καλλιέργεια ενός **«μοντέρνου» «cyber profile» για τον εκπαιδευτικό του μέλλοντος** δεν παρέχει οπωσδήποτε εχέγγυα βαθιάς επιστημοσύνης ούτε στέρεου παιδαγωγικού ήθους. Αντίθετα, ενθαρρύνει τον **ανταγωνισμό** και τον **καριερισμό,** καλλιεργεί ενοχικά σύνδρομα εν ονόματι του «καλού» των μαθητών και του «όλοι μαζί στην κρίση»(**όλοι μαζί, ποιοι με ποιους…**). Όσο πιο «προσωπική» και με μεγαλύτερα περιθώρια «επιλογής» φαίνεται αυτή η διαδικασία, τόσο περισσότερο «πετάει έξω» ταξικές και ηλικιακές ομάδες, στο δρόμο προς την πλήρη εξατομίκευση.

Οι φαιδρότητες του τύπου *«σήμερα τα τεχνολογικά μέσα τα έχουν όλοι»* δείχνουν την πλήρη κοινωνική τύφλωση αυτών που τις εκφέρουν. Αντανάκλαση των γνωστών ιδεολογημάτων, που πρεσβεύουν ότι η σύγχρονη κοινωνία αποτελείται από μια **απέραντη «μεσαία τάξη»,** καταρρέουν θλιβερά, αν αναλογιστούμε, και μόνο, τη **θύελλα απειλών για την υγεία, απολύσεων και οικονομικής δυσπραγίας** που ήδη χτυπάει πλήθος οικογενειών στη χώρα μας και αλλού.

Ποια κατάσταση θα αντιμετωπίζουν οι μαθητές μας και οι οικογένειές τους, σε οικονομικό, κοινωνικό, ψυχολογικό επίπεδο, όταν ανοίξουν, πλέον, τα σχολεία, και πώς θα μπορούσαμε να σταθούμε αλληλέγγυοι απέναντί τους και από κοινού να διεκδικήσουμε συστήματα υγείας και παιδείας αντάξια των σύγχρονων αναγκών: να τα θέματα που θα έπρεπε να κυριαρχούν στη δημόσια συζήτηση.

Επιχειρώντας την ένταξη του μερικού στο γενικό, μπορούμε να εντοπίσουμε τις υπάρχουσες αναλογίες μεταξύ του συγκεκριμένου θέματος και του γενικότερου κλίματος που επικρατεί. Τα σκληρά οριζόντια μέτρα, τύπου καραντίνας, για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού μοιάζουν σε αρκετά σημεία με τις εξαγγελλόμενες διαδικασίες σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης: απογυμνωμένες και υποστελεχωμένες υποδομές, τσακισμένες από τα μνημόνια και τα μέτρα λιτότητας, μετακύλιση της κρατικής ευθύνης στα άτομα, υποτυπώδης, έως και προσχηματική, κάλυψη των αναγκών με βάση το ήδη υπάρχον προσωπικό, δημιουργία αποδιοπομπαίων τράγων(ανεύθυνα/αντικοινωνικά στοιχεία που δεν υπακούνε στις απαγορεύσεις – ανεύθυνοι/τεμπέληδες/τεχνοφοβικοί εκπαιδευτικοί).

Σε ορισμένους φαίνεται αποκρουστική η, έστω και τεκμηριωμένη, άρνηση συμμετοχής στην επικοινωνιακή φιέστα του υπουργείου Παιδείας, εν μέσω αριθμών που ευημερούν και ηλεκτρονικών συστημάτων που «πέφτουν». Δεν τους ενοχλεί, όμως, καθόλου το σύρσιμο ενός ολόκληρου εκπαιδευτικού κόσμου στην οικοδόμηση ενός ακόμη άλλοθι, στην απονομή ενός ακόμη ευσήμου σε μια καταφανώς αντιλαϊκή κυβέρνηση, άμεσα εξαργυρώσιμου στην μετά τον κορωνοϊό εποχή;

Σε καιρούς έκλειψης των συλλογικοτήτων, η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αξιοποιεί ατομικά ή/και συνεργατικά όποια μέσα διαθέτει και με όποιους τρόπους μπορεί, για να δηλώσει παρούσα στο πλευρό των μαθητών. **Αλίμονο, αν περιμέναμε τις υλακές και τις λοιδορίες εξωνημένων κονδυλοφόρων,** για να δείξουμε φιλότιμο και ανθρωπιά... Ουσιαστικά, κινούμαστε σε μια κατεύθυνση κοινωνικής στήριξης και αλληλεγγύης, κάλυψης της ανάγκης για μια στοιχειώδη διαπροσωπική εξ αποστάσεως επαφή σε εποχή καραντίνας. Ας μην ονομάζεται, όμως, αυτό **μαθησιακή διαδικασία,** έτσι αβασάνιστα, γιατί, όσοι το κάνουν, εξαπατούν εαυτούς και αλλήλους.

Όλγα Τσιλιμπάρη
Εκπαιδευτικός
Μέλος της ΕΛΜΕ Κέρκυρας